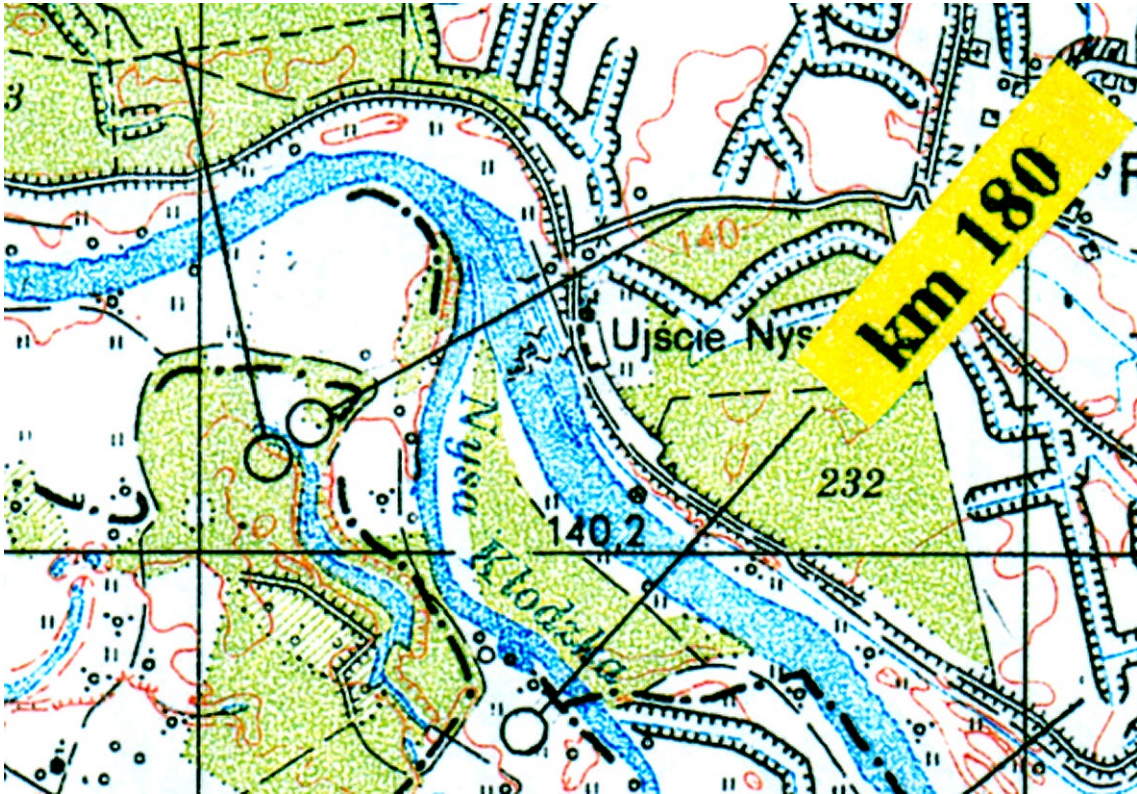

3.4.13. Stopień Wodny Ujście Nysy.

Zlokalizowany w m. Rybna, gm. Popielów, pow. opolski, woj. opolskie, rz. Odra km. 180,40 (0,25 kanału śluzowego). Spad 2,35 m.

Sytuacja stopnia wodnego Ujście Nysy (z mapy zawierającej kilometrąż

rzeki Odry).

Widok stopnia wodnego Ujście Nysy oraz ujścia Nysy do Odry.

Tworzą go następujące obiekty:

1. Jaz kozłowo-iglicowy, (z przepławką dla ryb), 1896/1911 (planowany do przebudowy na kłapowy).
2. Śluza komorowa – mała, 1895.
3. Śluza komorowa – duża, pociągowa, 1914.
4. Zabudowa przystopniowa, 1895/1914.

Stopień wodny powstał w latach 1895-1896 w ramach I etapu kanalizacji rzeki Odry (1891-1897) od Koźła do ujścia Nysy Kłodzkiej. Składał się z jazu kozłowo-iglicowego z przepustem dla statków oraz śluzy komorowej małej o standardowych dla tego odcinka parametrach: 55 m. długości użytkowej i 9,6 m. szerokości użytkowej. W ramach II etapu kanalizacji rzeki Odry od ujścia Nysy Kłodzkiej do Wrocławia w latach 1905-1917 na stopniu wodnym Ujście Nysy dobudowano w 1914 roku śluzę komorową dużą o wymiarach użytkowych 187 m. na 9,6 m. Śluzy i jaz wykonywano jako murowane z cegły klinkierowej o krawędziach wyłożonych ciosami granitowymi.

W 1911 roku jaz uległ poważnemu uszkodzeniu w wyniku podmycia oraz posadowienia na niepewnym gruncie. W rok później naprawiono jaz wzmacniając jego fundamenty i przesuając jedno przęsło powyżej uszkodzonego. Rozstaw kozłów w części pierwotnej wynosi 1,25 m. a w części wyremontowanej – 4,20 metra. W ramach programu modernizacji jazów na rzece Odrze jaz oczekuje na przebudowę na nowoczesny trójprzęsłowy jaz klapowy. Remontu kapitalnego wymaga ściana skarpowa śluzy pociągowej. Na 2003 rok zaplanowano także wykonanie projektu przebudowy dolnego kanału śluzowego zwiększającego promień łuku trasy drogi wodnej.

Wartością zabytkową jest zachowany oryginalny przestrzenny układ zwartego stopnia wodnego z pierwszego etapu kanalizacji rzeki Odry, który został poszerzony o dobudowaną śluzę pociągową z okresu drugiego etapu kanalizacji. Jest on przykładem stopnia uzupełnionego o jedną z pierwszych komorowych przepławek dla ryb na rzece Odrze. Przegrody wykonano z cegły klinkierowej. Przęsła jazu są oddalone od siebie („łamane”) o szerokość dodatkowego przelewu (równoległego do nurtu rzeki – tzw. przelewu bocznego) pracującego jako stały. Jest to oryginalne rozwiązanie poszerzające koronę przelewu wody – w takiej konstrukcji jedyne na Odrze. Przyjęcie takiego rozwiązania wymusiła awaria jazu w 1911 roku. Prawdopodobnie wystąpiło tu zjawisko obserwowane poniżej ostatniego stopnia kaskady na rzekach, np. na Odrze wystąpiło ono poniżej stopnia Piaskowego we Wrocławiu, wybudowano więc stopień Mieszczański, poniżej stopnia Mieszczańskiego wybudowano Rędzin, itd. Do czasu wybudowania stopnia Malczyce, występowało poniżej stopnia wodnego Brzeg Dolny. Po raz pierwszy zastosowano też mocniejsze kozły stalowe o większym rozstawie: 4,20 m (powszechnie stosowane w II etapie kanalizacji rzeki). Zachowane oryginalne wyposażenie techniczne z niewielkimi przeróbkami.

Jaz kozłowo-iglicowy Ujście Nysy.

Praca z iglicami na jazie kozłowo-iglicowym Ujście Nysy.

<https://wody.gov.pl/aktualnosci/1437-wody-polskie-modernizuja-jazy-na-odrzanskiej-drodze-wodnej>

Jaz kozłowo-iglicowy Ujście Nysy podczas przejścia wielkiej wody.

[jaz kozłowo iglicowy - Bing images](#)

<https://www.bing.com/images/search?view=detailV2&ccid=Nr716tq6&id=C3059F31B4307A08D983131323E718AC89C1F108&thid=OIP.Nr716tq6vusYjMbdDeUMOAHaE7&mediarurl=https%3A%2F%2Fth.bing.com%2Fth%2Fid%2FR.36bef5eadababeb188cc6dd0de50c38%3Frik%3DCPHBiawY5yMTEw%26riu%3Dhttp%253a%252f%252fwww.dladziedzictwa.org%252fwp-content%252fuploads%252f2012%252f03%252fFeroma-2010-058.jpg%26ehk%3DGD4PTfT9uh00RGC0F%252bwqjxAyWOOZI3u5gmnE5LbqIQ%253d%26risl%3D%26pid%3DImgRaw%26r%3D0&exph=1080&expw=1624&q=jaz+koz%26c5%82owo+iglicowy&simid=607991585209457214&form=IRPRST&ck=0C523CCAE9B0674829AE6BABC7A7402F&selectedindex=139&ajaxhist=0&ajaxserp=0&vt=0&sim=11>

Komorowa przepławka dla ryb przy prawym przyczółku jazu Ujście Nysy.

Stopień wodny Ujście Nysy jest ostatnim niezmodernizowanym stopniem wodnym na rzece Odrze. Zbudowany zostanie nowy jaz klapowy, który zastąpi istniejący jaz kozłowo-iglicowy. Dodatkowo, zachowana zostanie zabytkowa przepławka i przelew boczny, powstanie też nowa przepławka dla ryb. Realizacja przedsięwzięć inwestycyjnych daje zarządcy drogi wodnej pewność co do bezpieczeństwa dla użytkowników oraz obsługi, a także większej niezawodności i bezawaryjności stosowanych rozwiązań.